

ارائه دهنده: دکتر مهدی صادقی
نایب رئیس اول محترم اتاق بازرگانی تهران

فروردین ۱۴۰۴

تحلیل وضعیت سرمایه گذاری در ایران

بر اساس شعار سال ۱۴۰۴

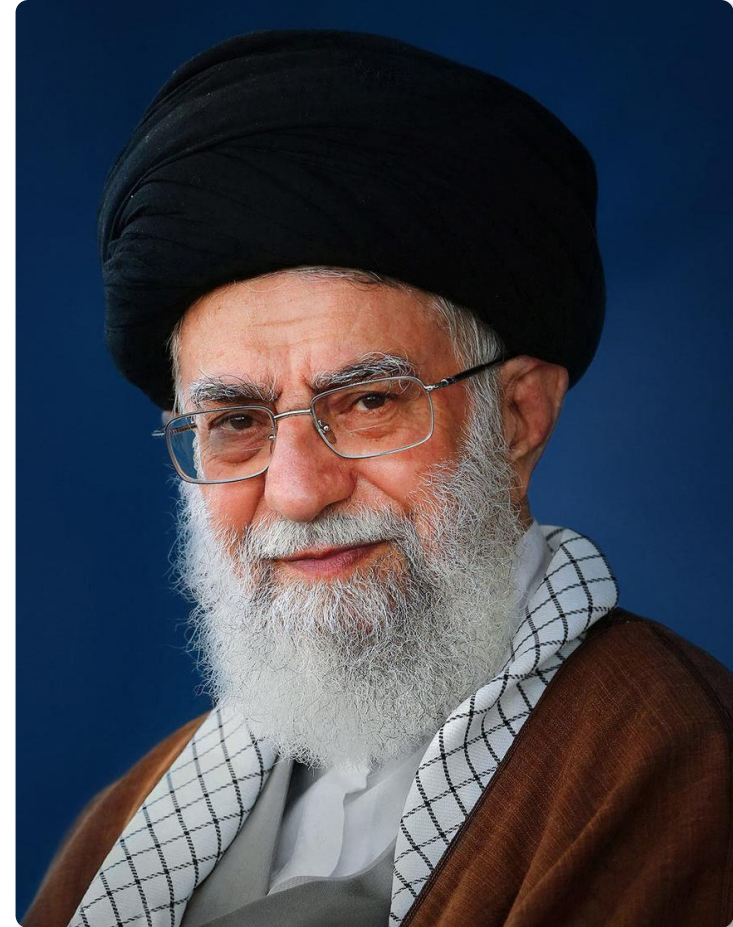
چالش‌ها و راه کارها

یکی از مسائل مهم اقتصاد در کشور سرمایه‌گذاری‌های تولیدی است. تولید وقتی جهش پیدا می‌کند که سرمایه‌گذاری انجام بگیرد. (...)
بنابراین شعار امسال «سرمایه‌گذاری برای تولید» است.

سخنان نوروزی | ۱۴۰۴/۰۱/۰۱

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تاسیس ۱۳۶۲

تحلیل وضعیت کلان اقتصادی ایران

۱۴۰۴

سپارگنداری برای تولید

وضعیت شاخص رشد اقتصادی کشور

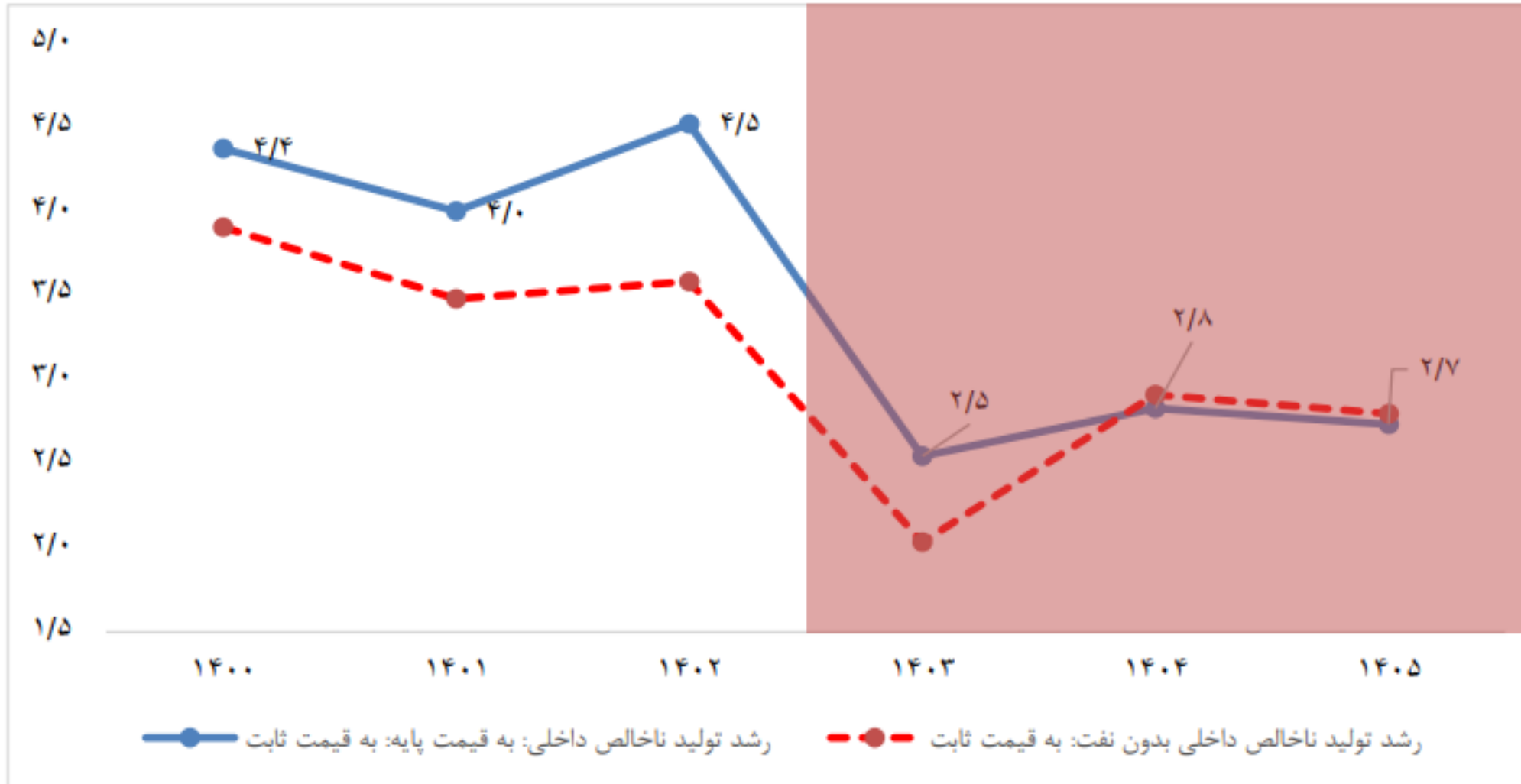
۱
بر اساس گزارش منتشر شده توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، رشد اقتصادی کشور برای سال ۱۴۰۳ **حدود ۲/۵ درصد** برآورد شده است.

۲
بر اساس همان گزارش، پیش‌بینی شده که در صورت تداوم شرایط فعلی اقتصادی، رشد اقتصادی کشور در سال ۱۴۰۴ به **حدود ۲/۸ درصد** برسد.

۳
برآوردهای انجام‌شده برای سال‌های ۱۴۰۳ تا ۱۴۰۵ حاکی از **تداوم روند نزولی رشد اقتصادی** کشور در مقایسه با دوره ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲ است.

نمودار رشد اقتصادی کشور (بانفت و بدون نفت)

مأخذ: تا ۱۴۰۲ حساب‌های ملی بانک مرکزی و بعد از آن پیش‌بینی مرکز پژوهش‌های مجلس در چارچوب برنامه‌ریزی مالی و سیاست‌گذاری

وضعیت روند سرمایه گذاری در کشور

سرمایه گذاری داخلی در کشور نسبت به سال ۱۳۹۰، تقریباً به نصف کاهش یافته و بخش قابل توجهی از سرمایه گذاری های پیشین نیز در حال استهلاک و کاهش اثربخشی است.

۱

با توجه به آمار منتشر شده از بانک مرکزی، نرخ رشد موجودی سرمایه خالص در ایران در ابتدای دهه ۹۰ حدود ۳ درصد بوده است.

۲

در حال حاضر، نرخ رشد موجودی سرمایه خالص به تدریج روند نزولی به خود گرفته و در سال ۱۴۰۲ به میزان ۱/۲ درصد و ۹ ماهه سال ۱۴۰۳ حدود ۱ درصد برآورد شده است.

۳

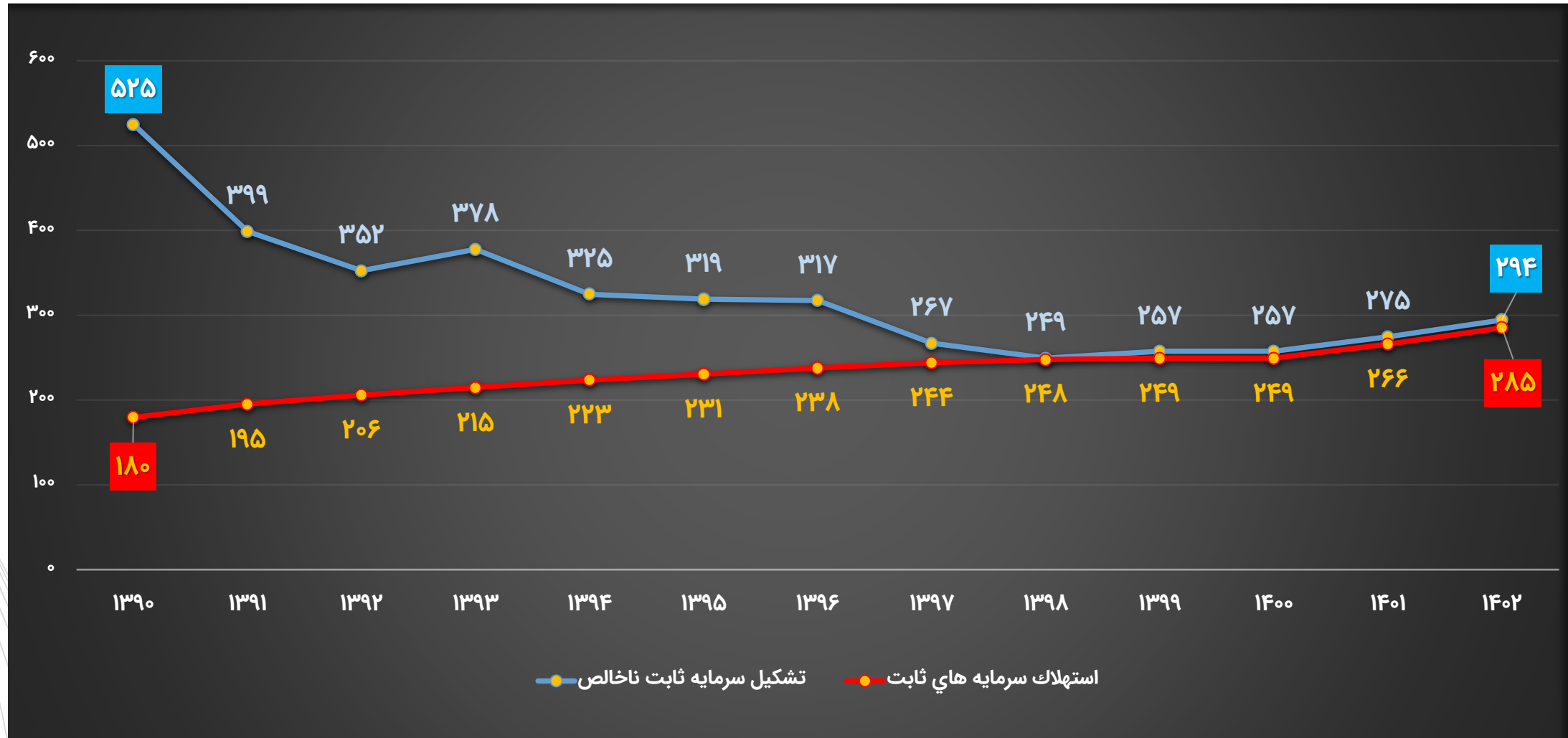
سهم ایران از سرمایه گذاری مستقیم خارجی همواره به نسبت سرمایه گذاری در سایر کشورهای در حال توسعه ناچیز بوده و در حال حاضر نیز روند نزولی دارد.

۴

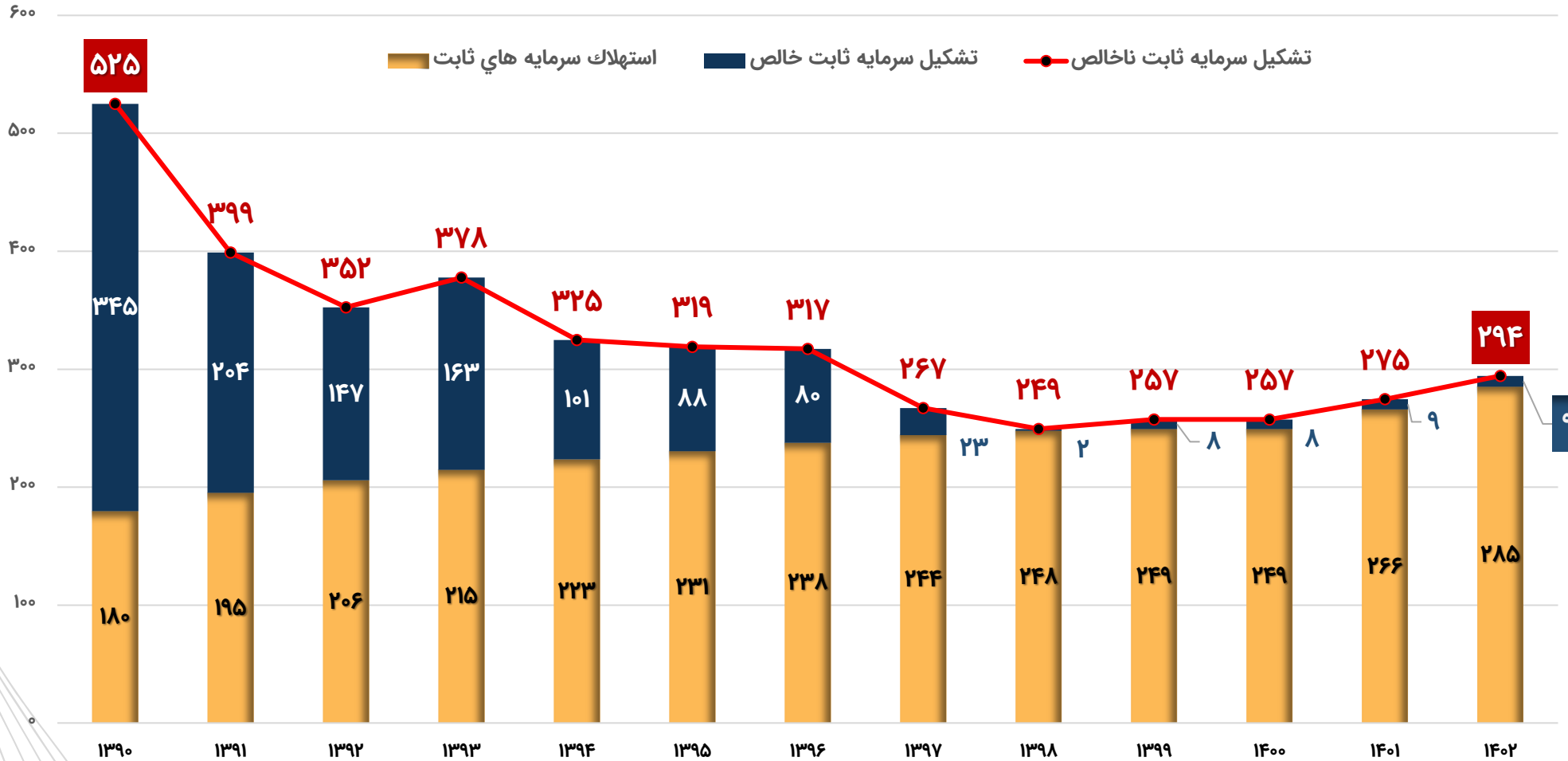
روند تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و استهلاك سرمایه ها (ارقام به هزار میلیارد تومان - قیمت ثابت ۱۳۹۵)

مأخذ: حساب‌های ملی بانک مرکزی

روند تشکیل سرمایه ثابت (خالص و ناخالص) و استهلاك سرمایه‌ها (ارقام به هزار میلیارد تومان - قیمت ثابت ۱۳۹۵)

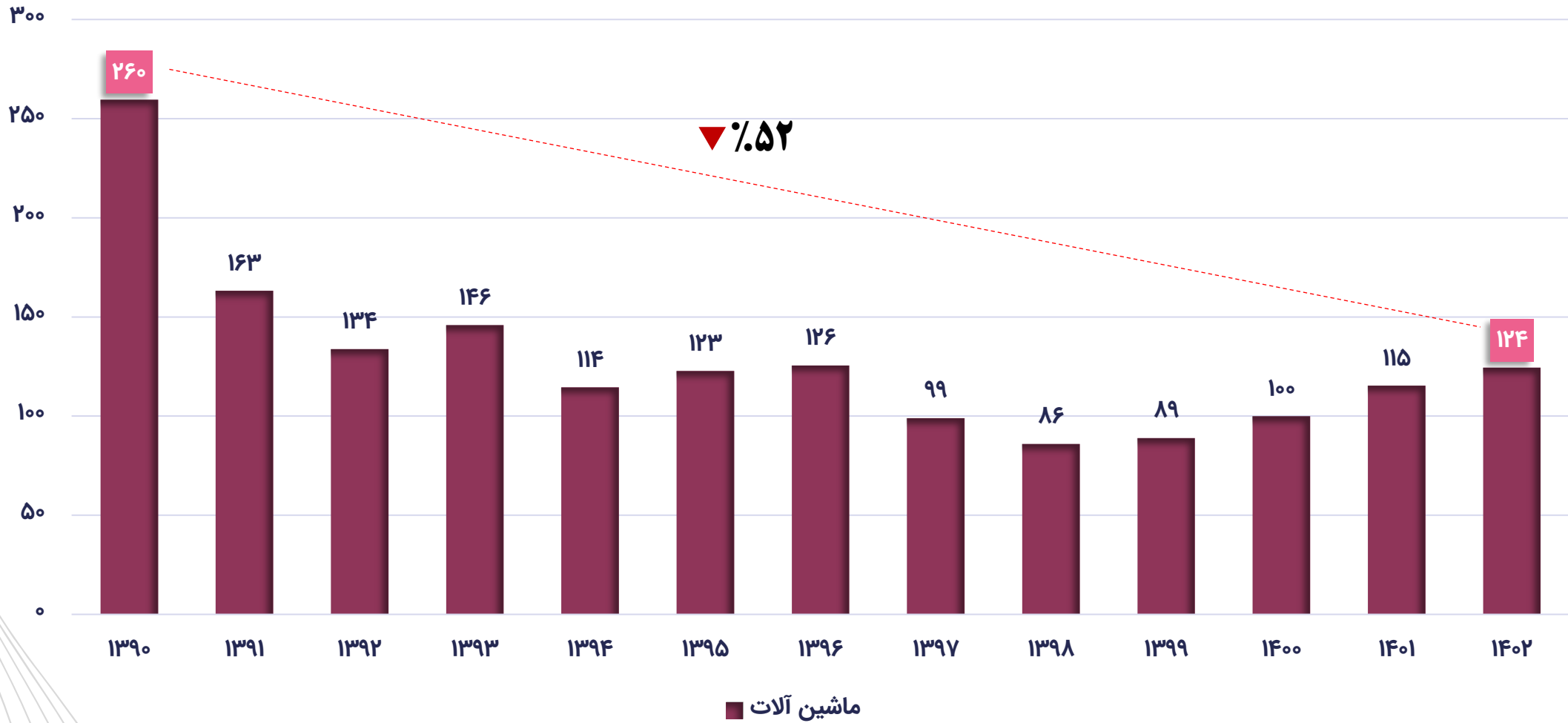

مأخذ: حساب‌های ملی بانک مرکزی

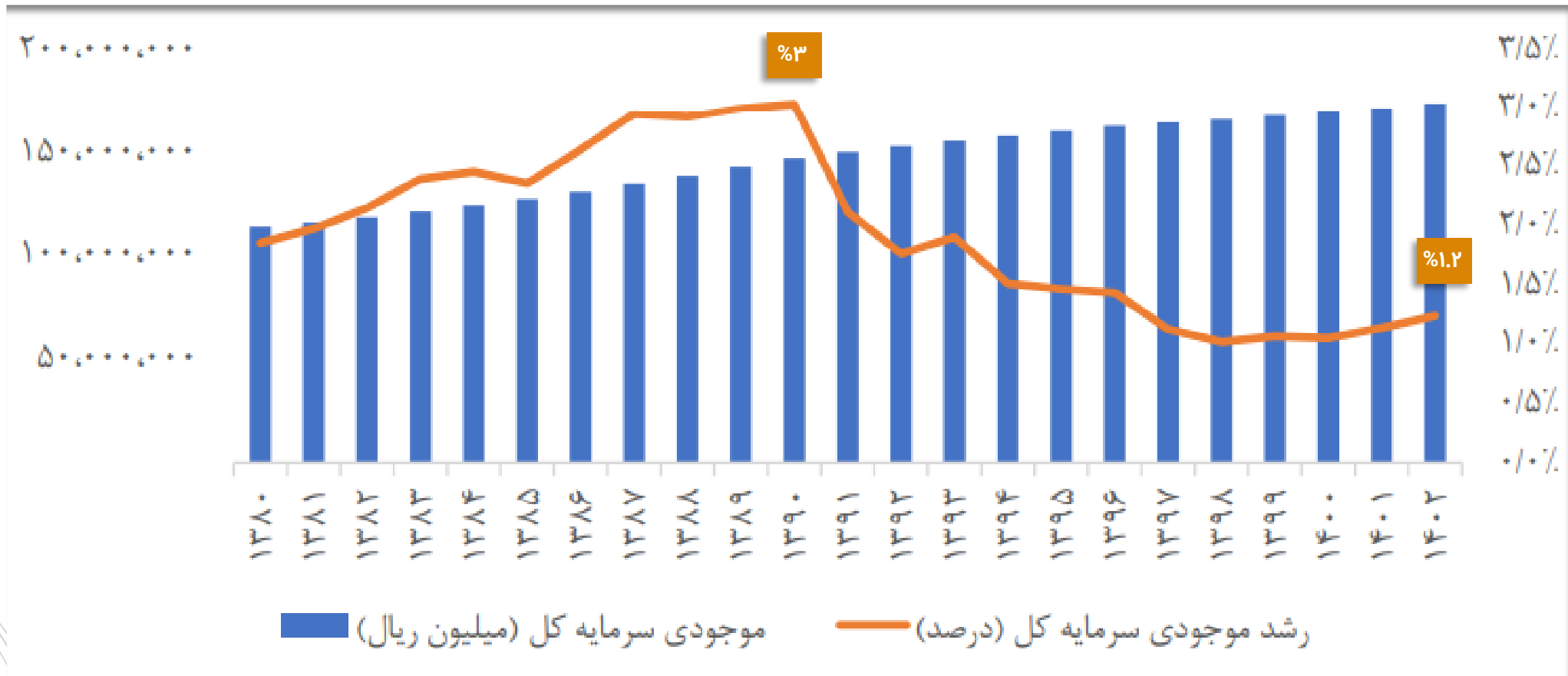
رند تشکیل سرمایه ثابت بخش ماشین آلات (ارقام به هزار میلیارد تومان - قیمت ثابت ۱۳۹۵)

نرخ رشد موجودی سرمایه کل طی دوره زمانی ۱۳۸۰-۱۴۰۲

(قیمت ثابت ۱۳۹۵ - میلیارد ریال)

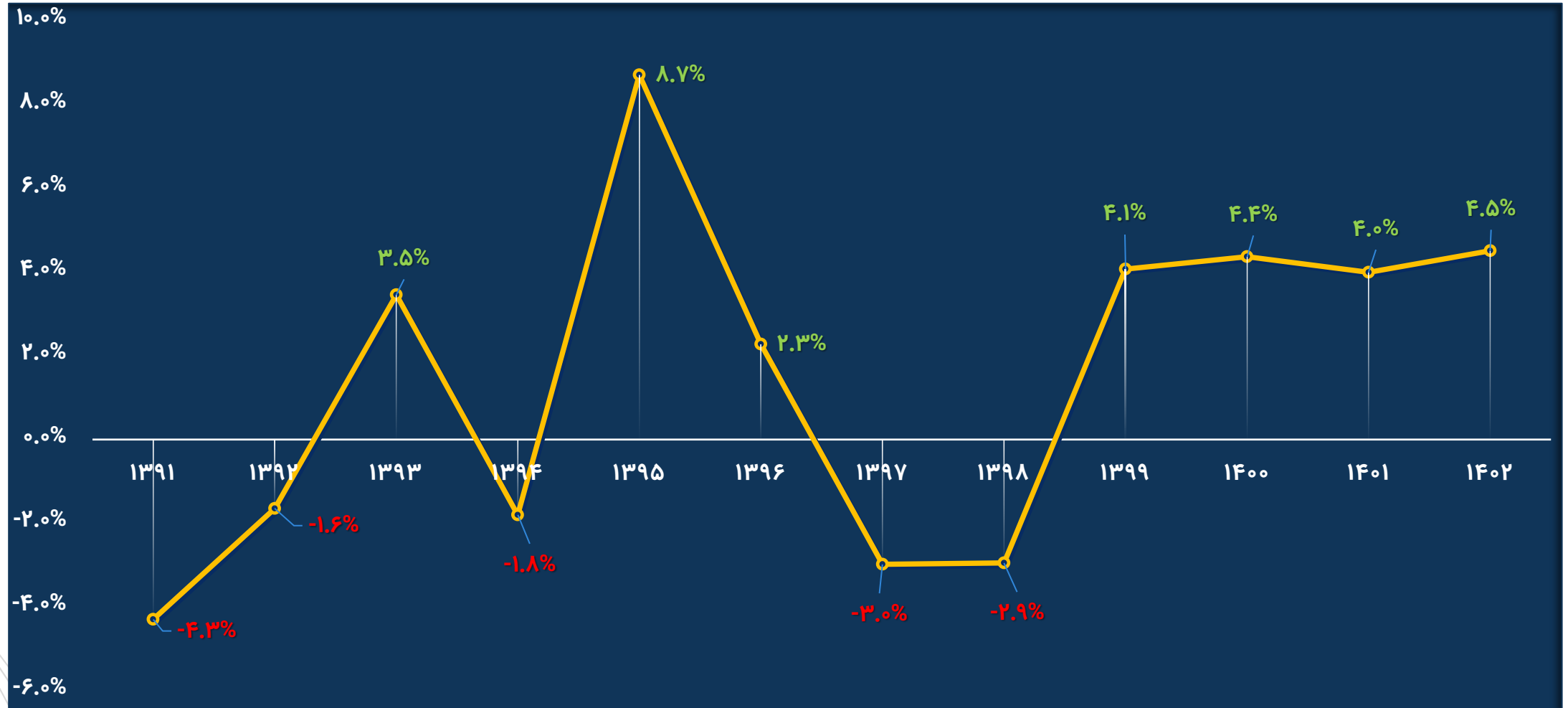

مأخذ: حساب‌های ملی بانک مرکزی

روند نرخ رشد اقتصادی کشور (به قیمت ثابت ۱۳۹۵)

(ارقام به درصد - ۱۳۹۱-۱۴۰۲)

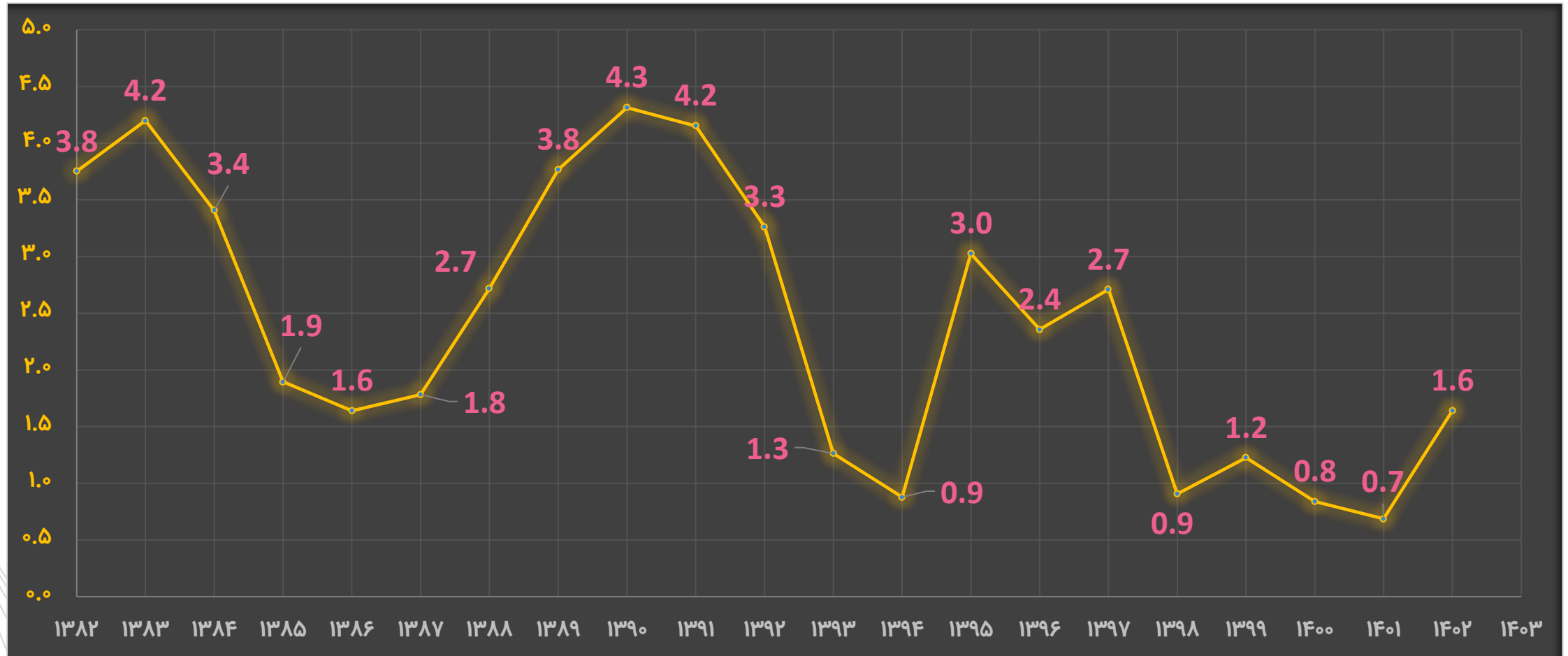

مأخذ: بانک مرکزی

روند عملکرد سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشور

(ارقام به میلیارد دلار - 1382-1402)

مأخذ: مرکز آمار ایران

وضعیت شاخص شکاف تولید در کشور

در چهار سال گذشته، رشد اقتصادی همواره بیش از ۴ درصد بوده است که بخش عمده‌ای از آن ناشی از استفاده از ظرفیت‌های خالی اقتصاد بوده است.

در سال ۱۳۹۰، بالغ بر ۳۸ درصد از تولید ناخالص داخلی به سرمایه‌گذاری کل (ناخالص شامل جایگزینی و جدید) تخصیص یافته، این رقم در سال ۱۴۰۲ به کمتر از ۱۸ درصد کاهش یافته است.

سهم سرمایه‌گذاری جدید (خالص) از ۲۵.۶ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۰ به کمتر از یک درصد در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

بررسی روند شکاف تولید (تفاضل بین تولید بالقوه و بالفعل) به حداقل میزان رسیده است و رشد اقتصادی بیشتر مستلزم سرمایه‌گذاری فراتر از پوشش استهلاک است.

برخلاف سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲، امید به تحقق رشد اقتصادی از طریق بهره‌برداری از ظرفیت‌های خالی اقتصاد در حال حاضر کمرنگ شده است.

با توجه شرایط فعلی، افزایش تقاضای بازار داخلی برای کالاها و محصولات بیشتر از سطح فعلی پیش‌بینی نمی‌شود.

۱

۲

۳

۴

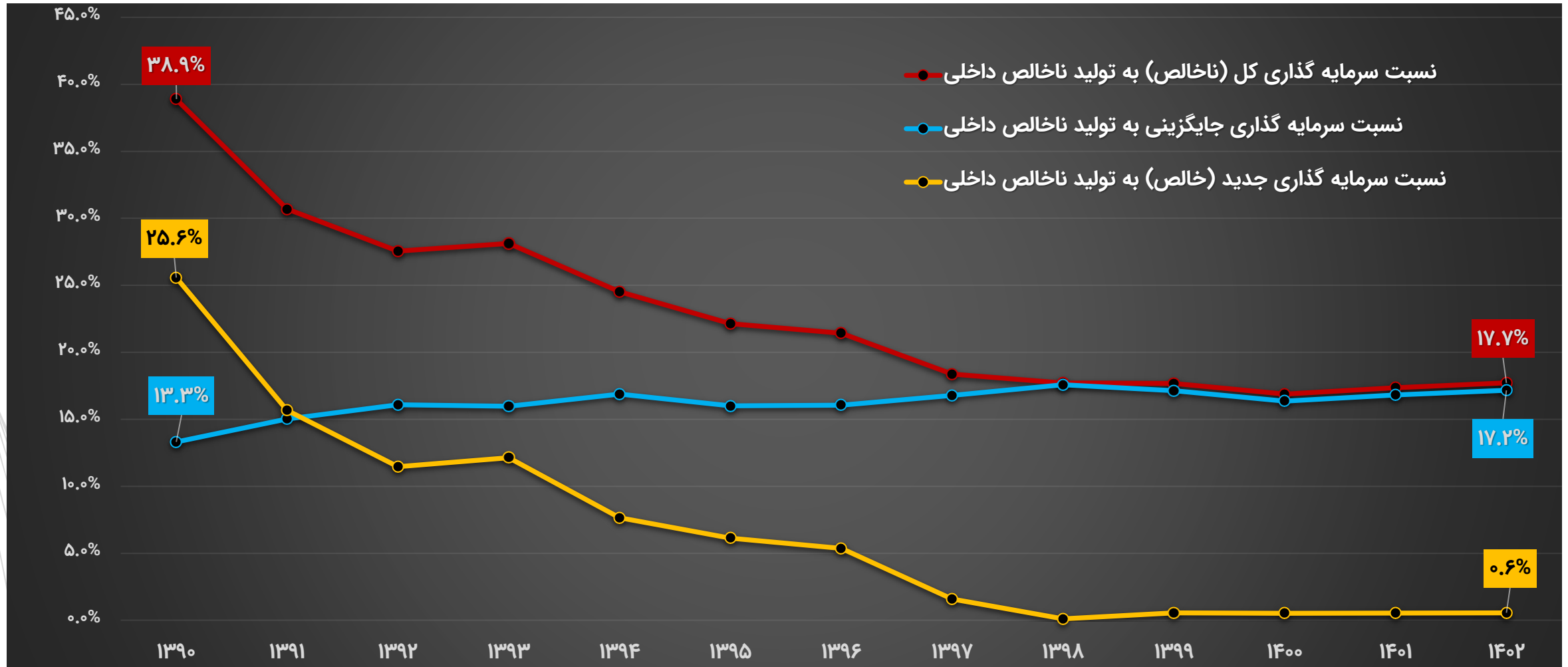
۵

۶

سهم سرمایه گذاری ثابت از تولید ناخالص داخلی

(قیمت ثابت ۱۳۹۵ - درصد)

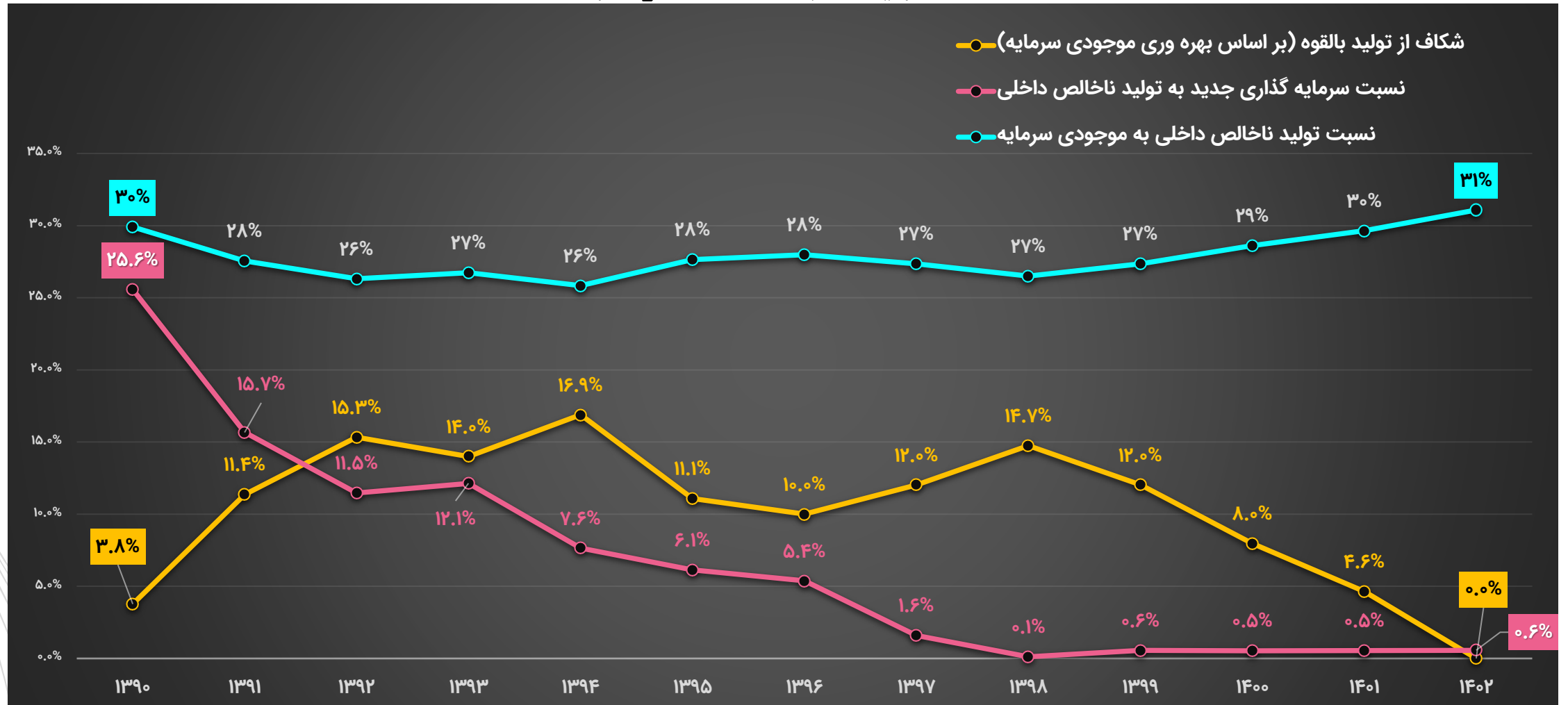
مأخذ: حسابهای ملی بانک مرکزی

روند بهره‌وری سرمایه و شکاف تولید بالقوه

(قیمت ثابت ۱۳۹۵ - درصد)

مأخذ: حسابهای ملی بانک مرکزی

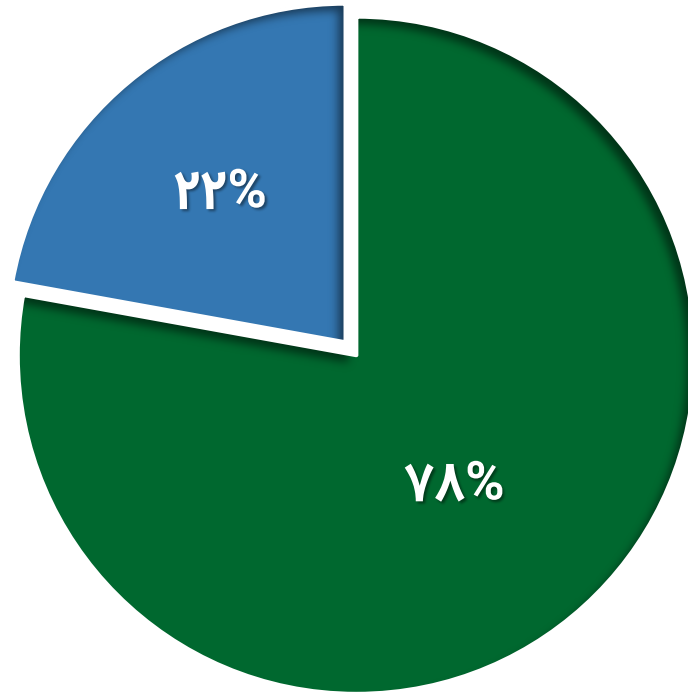
وضعیت تسهیلات بانکی پرداخت شده برای سرمایه گذاری در سال ۱۴۰۳

یکی از مهمترین عوامل وضعیت نامطلوب سرمایه‌گذاری در کشور، **عدم تأمین مالی سرمایه‌گذاری ثابت** توسط **بانک‌ها** است. پیش‌بینی می‌شود که روند عدم تخصیص تسهیلات سرمایه‌گذاری ثابت در سال ۱۴۰۴ نیز ادامه یابد، که این موضوع می‌تواند **مانع از رشد سرمایه‌گذاری و عدم تحقق شعار سال** شود.

وضعیت کل تسهیلات پرداخت شده بر اساس آخرین گزارش بانک مرکزی در سال ۱۴۰۳ به شرح ادامه است.

کل تسهیلات پرداخت شده بانکها در سال ۱۴۰۳

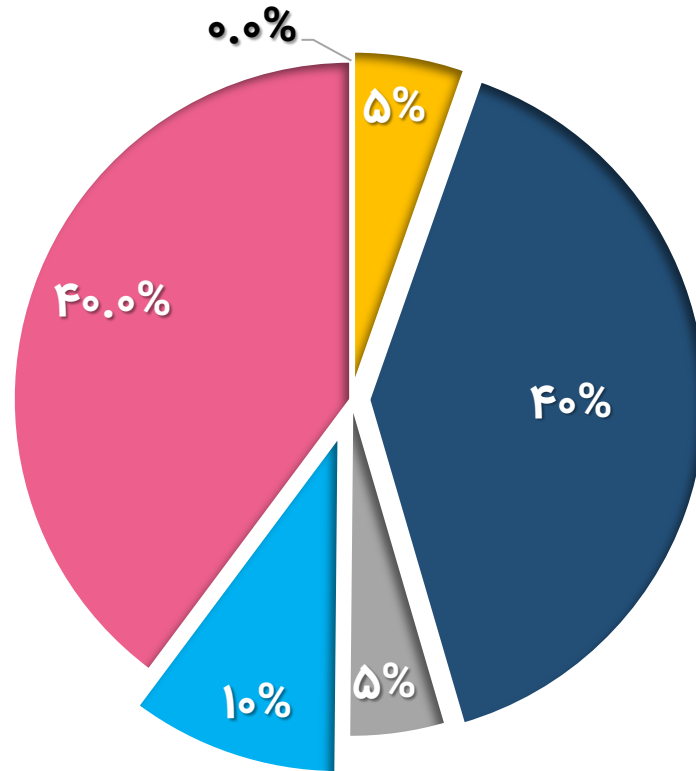
■ سهم صاحبان کسب و کار ■ سهم مصرف کننده نهایی

مأخذ: گزارش بانک مرکزی

کل تسهیلات پرداخت شده بانک‌ها به صاحبان کسب و کار سال ۱۴۰۳

متفرقه ■ خدمات ■ بازرگانی ■ مسکن و ساختمان ■ صنعت و معدن ■ کشاورزی

مأخذ: گزارش بانک مرکزی

کل مبلغ تسهیلات پرداخت شده به کسب و کارها

۵،۹۶۶

هزار میلیارد تومان

سایر بخش‌ها

۳،۵۶۰

همت

%۶۰

بخش صنعت و معدن

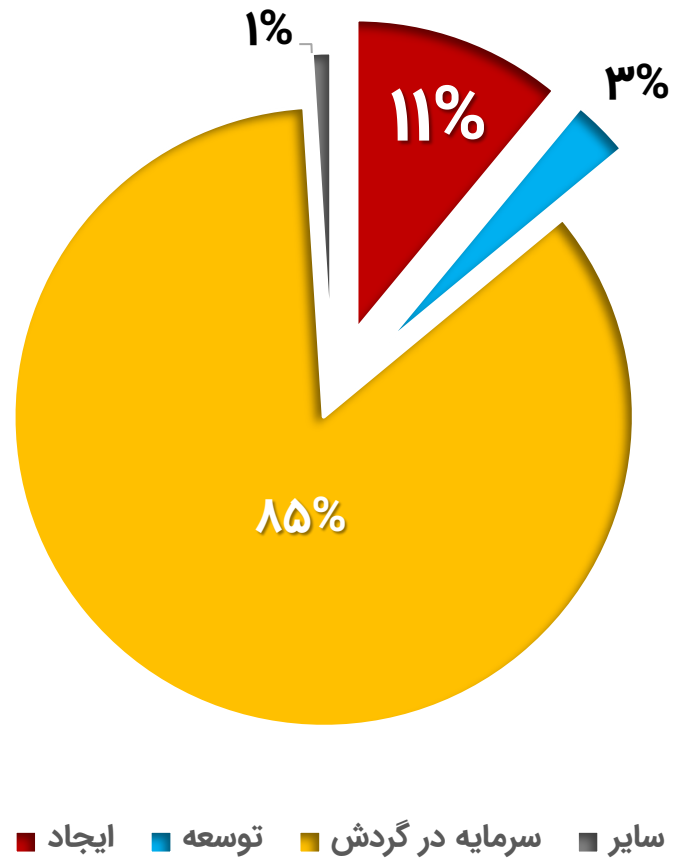
۲،۴۰۶

همت

%۴۰

تسهیلات پرداختی به بخش صنعت و معدن در سال ۱۴۰۳

مأخذ: گزارش بانک مرکزی

کل تسهیلات پرداخت شده به بخش صنعت و معدن

۲،۴۰۶

هزار میلیارد تومان

سرمايه در گردش
۲،۰۴۳
همت

توسعه
۶۸
همت

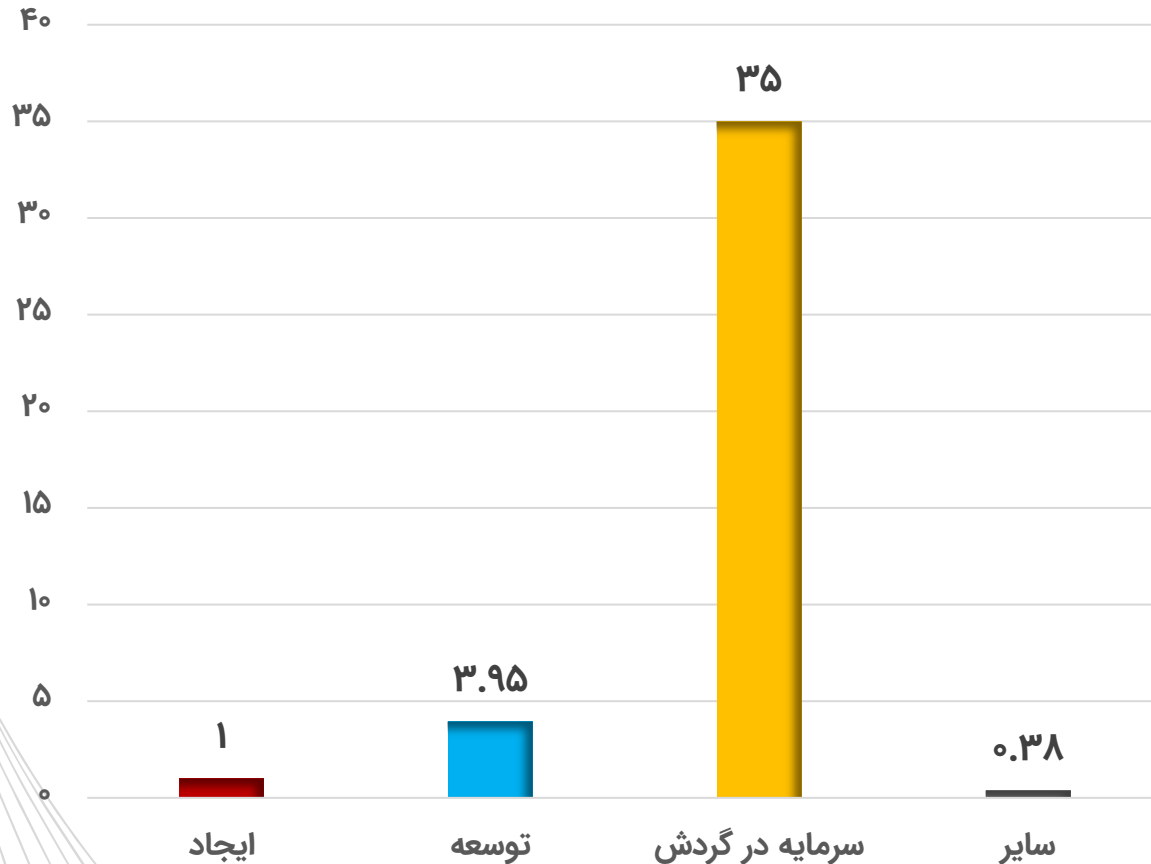
ايجاد
۲۶۹
همت

* توضیح: ۲۶ همت به سایر سرفصل های بانکی تسهیلات در بخش صنعت و معدن پرداخت شده است

تسهیلات پرداختی معادل ارزی به بخش صنعت و معدن

در سال ۱۴۰۳

ارقام به میلیارد دلار

* توضیح: ۳۸۰ میلیون دلار به سایر سرفصل‌های بانکی تسهیلات در بخش صنعت و معدن پرداخت شده است

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تاسیس ۱۳۶۲

اهم چالش‌های بخش صنعت

۱۴۰۴

سپارگ‌گذاری برای تولید

اهم چالش‌های بخش صنعت در سال ۱۴۰۴

۴

احتمال توقف تولید

ناشی از ناترازی انرژی
(قطع برق در تابستان و زمستان)

۵

کسری بودجه دولت

کاهش حمایت دولتی از پروژه‌های
بزرگ و زیرساختی

تورم و افزایش نرخ ارز

تشدید تورم و افزایش هزینه‌های تولید و
کاهش قدرت خرید مواد اولیه
داخلی و خارجی

۲

تحریم‌های فزاینده

محدودیت دسترسی فزاینده به فناوری و
بازارهای صادراتی و شبکه تجارت جهانی

۳

کاهش توان سرمایه‌گذاری بنگاه‌ها و دولت

کاهش امکان دریافت تسهیلات سرمایه ثابت و نرخ بالای تامین مالی
(نرخ ۳۵ تا ۴۳ درصد)

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تاسیس ۱۳۶۲

راه کارهای پیشنهادی برای تحقق شعار سال

۱۴۰۴

سیارک گذاری برای تولید

راه کارهای پیشنهادی برای تحقق شعار سال

افزایش سرمایه بانکها و کاهش ناترازی در منابع به منظور افزایش توان پرداخت تسهیلات سرمایه ثابت از ۱۱٪ به ۳۰٪ در سال ۱۴۰۴ و توسعه بانکهای تخصصی، به ویژه در بخشهای صنعتی، معدنی و فناوری.

۱

تاکید دولت بر الزام شرکت‌های تحت راهبری به تقسیم سود حداقلی و الزام به سرمایه‌گذاری در صنایع فولاد، نفت و گاز و پتروشیمی با اولویت مناطق کمتر برخوردار.

۲

بازنگری در بسته مشوق‌های سرمایه‌گذاری در کشور و افزایش سقف معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های اولویت‌دار در مناطق محروم، تا حداقل ۲۰ سال.

۳

اصلاح قانون مالیات بر ارزش افزوده به منظور امکان بازگردانی مالیات پرداختی شرکت‌های بزرگ، در قالب تسهیلات کم‌بهره با دوره بازپرداخت چهار ساله، با هدف تسهیل سرمایه‌گذاری در طرح‌های اولویت‌دار کشور.

۴

راه کارهای پیشنهادی برای تحقق شعار سال

اقدام برای شناسایی طرح‌های نیمه‌تمام اولویت‌دار صنعتی و معدنی کشور بر مبنای طرح آمایش سرزمین، در قالب طرح توازن سرمایه‌گذاری، به‌منظور اولویت جذب سرمایه برای تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام.

۵

هدایت سرمایه‌گذاران جدید به شهرک‌های صنعتی منتخب در کشور ب‌منظور تضمین تأمین پیوسته انرژی و سایر زیرساخت‌های لازم برای تولید با اولویت مناطق کمتر برخوردار.

۶

تسهیل استفاده از روش‌های تأمین مالی نوین و بازار سرمایه، به‌ویژه از طریق ایجاد صندوق‌های پروژه و تأمین مالی زنجیره‌ای، به‌منظور جذب سرمایه برای طرح‌های بزرگ و زیرساختی.

۷

راه کارهای پیشنهادی برای تحقق شعار سال

تلاش مؤثر برای **رفع تحریم‌های ظالمانه** از طریق اقدامات **اصولی** با اتکا به توان داخلی و دیپلماسی فعال.

۸

فعال‌سازی **خطوط اعتباری** و بهره‌گیری از ظرفیت‌های **قراردادهای بلندمدت ایران با کشورهای روسیه و چین** به منظور جذب سرمایه‌گذاری در صنایع بزرگ و توسعه فناوری‌های نوین.

۹

اقدام به جذب سرمایه‌گذاری خارجی از طریق **ایجاد مشوق‌های ویژه برای ایرانیان خارج از کشور** و **سرمایه‌گذاران کشورهای منطقه**، با اولویت سرمایه‌گذاری در مناطق ویژه اقتصادی فعال در کشور.

۱۰

راه کارهای پیشنهادی برای تحقق شعار سال

استثناء کردن پروژه های اولویت دار ملی و کلیدی کشور از **سیاست محدودیت ترانزنامه بانک ها** با هدف ترغیب بانک ها به سرمایه گذاری در طرح های اولویت دار کشور.

۱۱

تسهیل تامین مالی فعالیت های تولیدی (تکمیل طرح های توسعه ای) از طریق **هدایت اعتبار و توسعه ابزارهای تامین مالی زنجیره ای**

۱۲

افزایش حد اعتبار بانکی بنگاه های تولیدی دارای توان صادراتی یا موثر در صرفه جویی ارزی برای سرمایه گذاری جدید در طرح های توسعه

۱۳

با سپاس از توجه شما